

ТИЖНЕВИК-REVUE HEBCDOMADAIRE-UKRAINIENNE-TRIDENT

ORGANE DE LA LUTTE POUR L'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE

FONDÉ LE 15 OCTOBRE 1925 PAR SIMON PETLURA

исло 22 (672) Рік вид. XV. 11 червня 1939 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 11 червня 1939 року.

«Совітський уряд зливається в одне з III Інтернаціоналом, якого догма — то розповсюдження на весь світ політики комуністичної».

Читач, може, й здивується непомалу, побачивши виписане вгорі твердження в лапках наведення: це-ж наш погляд, уґрунтованню й висвітленню якого присвячено в «Тризубі» стільки вже місця. Але річ в тім, що цього разу речення те, таке звичне на сторінках нашого тижневика, належить не нам, а взято з останніх дебатів у Великій Раді Женеви з приводу внеску соціалістичного депутата про нав'язання зносин із совітами. Так говорив, виступаючи проти того, голова женевської групи п. Адрієн Лашеналь, який продовжував: «і саме це нахилило Федеративну Раду одмовитися від оновлення офіційних зв'язків з Росією». З свого боку і «народ Женеви виразно виявив, що не хоче терпіти комуністичної діяльності на своїй території».

Внесок той на користь Москві одкинуто було, як повідомляє телеграма в «Le Matin» з 5 червня, всіма голосами національних партій проти самих соціалістів.

Цілком справедливо питання про нав'язання зносин з Москвою поставлено було не в площині економічних вигод, що правда, більше як проблематичних, якими ваблять імовірних європейців московські фактори та їх підбрехачі, а в площині наслідків політичних.

Встановлена вже давніше Швейцарією лінія її поведінки щодо Москви залишилася й тепер непорушною.

Звісно, Швейцарія — невелика держава, значної ролі в міжнародній активній політиці вона не грає, але це не тільки не ослаблює ваги тієї ухвали, а навпаки — її ще більше посилює і особливо — цього часу, коли великі західні держави ненавчливо поважно трактують з совітами про гарантії, недоторкальність кордонів, забезпечення миру й інші високі речі, і саме в Женеві, де допіру відбулася чергова сесія Ради Ліги Націй власне під головуванням совітського дипломата, в Женеві, звідки з таким резонансом лунають привабливі голоси московських сірен.

Погляд і слово Гельвецької республіки завжди мали своє моральне значіння.

Саме підкреслені допіру — час і місце тієї ухвали, яка збігається з нашим переконанням, його ще збільшують.

Коли б такої лінії трималися й інші держави, несвітський кошмар, що, виходячи з червоної Москви, слізьми, муками, кров'ю і смертю вкриває поневолені нею землі, належав би сьогодні вже до минулого, сумного минулого ганебної пам'яті.

І ми певні, що тоді, коли в міжнародніх відносинах переможе саме така тверда й непримиренна позиція в стосунку до Москви, — разом із відновленням нормального життя у визволених з російського ярма самостійних державах Сходу Європи, лише тоді Європа, як суцільне, знайде втрачену по Великій війні рівновагу — політичну й економічну, а весь світ раз на завжди позбавиться постійної загрози — совітського комунізму і московського імперіялізму.

**Складіть Вашу пожертву на Музей Визвольної Боротьби
України в Празі.**

РОКОВИНИ СМЕРТИ СВЯТОЇ ПАМ'ЯТИ С. ПЕТЛЮРИ

У В а р ш а в і

Як повідомляє «Діло» (ч. 123), в п'ятницю, 26 травня с. р., в домівці Східнього Інституту у Варшаві, відбулися тісніші сходи української колонії, присвячені пам'яті покійного Головного Отамана С. Петлюри. «Традиційна велика академія Центрального Комітету не могла відбутися з огляду на становище влади».

В П р а з і

По смерті бл. п. Головного Отамана в році 1926 Прага всі 13 років до цього часу влаштовувала по великому небіжку панахиду й того-ж самого дня ввечері академію. Це свято стало традиційним для української еміграції у Празі. Збирало воно, розуміється, не всю еміграцію, бо серед української еміграції в Чехах, не зважаючи на постійні заклики до об'єднання, панує велика розбіжність думок. Але збирало поважну кількість еміграції, особливо останніми роками, в залежності від кон'юнктури даного моменту.

Цього року еміграція могла висловити свій пістет до пам'яті Головного Отамана лише відправленням панахиди, бо академію, було заборонено, заборонено вперше з дня смерті С. Петлюри. Власне категоричної заборони не було, але було поставлено такі умови для її влаштування (подання тексту реферату в чеській мові, концертний відділ з представленням тексту пісень, рекомендувалася декламація й подавалися т. п. поради як для якоїсь забавової вечірки), що Військовий Союз, який цього року взяв влаштування академії на себе, вирішив не йти на подібні понижуючі умови й ухвалив академії не робити.

Панахиду було влаштовано 29. V в Православному Соборі на другий день Зелених свят, по відправленні обідні. На жаль, в Празі досі нема українського православного священника, й службу Божу приходиться слухати в чеській мові (на щастя, о. диякон править по-українськи). Але це винагородив український хор, який під орудою такого видатного мистця, як пані Пл. Шуровська-Росіневичева, своїми духовними співами просто чарував присутніх.

Заборону академії було винагороджено добре влаштованою панахидою.

З. М.

ПАКТ З МОСКВОЮ І НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ

Кожне зближення західніх великодержав з Московщиною збільшує автоматично противенство між ними та державами, з'єднаними протикомуністичним пактом. Коли де-які органи преси твердять, що союз західніх держав з ССРСР зробить їх фактично членами прокомуністичного пакту, то це не є великою пересадкою, бо такий союз відкриває величезне нове поле для полису Комінтерну та всіх інших органів московського імперіалізму не лише в межах самих західніх великодержав, а й усіх тих, які Кремль мав би «гарантувати» проти «напасників». Навіть, коли б московський уряд згодився обмежити свої «гарантії» самою лише матеріальною «поміччу», як це запроєктував англійський уряд, то й тоді московські агенти мали б дуже багато нагод втручатися до внутрішніх справ дотичних держав, бо не лише спільна збройна акція, а й постачання всенного матеріалу вимагає досить широкої попередньої співпраці відповідних органів обох сторін. Коли західні великодержави відокремлені від Московщини широкою територією Німеччини та можуть дозволити собі люксус «легального» існування комуністичних партій, то у всіх сумежних з ССРСР державах коуністичні і всі злучені з ними організації, як відомо, суворо заборонено. Як-же може вміститися в голові пересічного громадянина розуміння злочинності в межах його держави партії, від якої має прийти допомога в часі війни? Чи не буде в цих державах стерто фактично політичну межу по-між комуїстами та іншими промосковськими, хоч-би й найправішими партіями, як це було і є у відносинах по-між українськими комуїстами та москвофілами в межах Польщі? І чи не про це розходить ся перед усім московському урядові, коли він домагається формального союзу та цілковитої взаємності з західніми великодержавами? Чи поширення комуністичного та іншого промосковського руху в державах, що сусідують з ССРСР, не ослабить їх більше, ніж московська «поміч» в часі війни може зміцнити? Приклад ЧСР в цім відношенні є безперечно дуже повчальний. Чи поширення комуністичного і промосковського руху взагалі в якійсь державі не загрожує її сусідок та не спонукує їх до оборончих заходів кожного рода і сполученого з ними неприяного становища? Отже чи не є кожне зближення з Московщиною безумовним чинником порушення спокою, ладу і нормального господарського життя, отже чинником постійної небезпеки війни? Не лише формальний союз чи якийсь обмежений пакт з Москвою, а навіть пересправи про це роблять величезну шкоду Європі, ставлячи Московщину на один рівень з культурними націями і державами, чим руйнується всі основи політичної моралі і викликається таким чином цілковитий хаос в міждер-

жавних відноснах. З огляду на те, що більшовизм, себ-то московський імперіялізм, є найбільшим лихом і небезпека його панування над Європою найбільшою небезпекою, виправдує боротьба проти Московщини всі засоби, які можуть чи повинні лише попровадити до остаточної перемоги над нею, тако-ж як і найкращі плани і наміри дотично вдержання миру в Європі та оборони незалежності поодиноких держав обертаються фактично негайно в їх цілковиту протилежність, коли їх має бути здійснено при допомозі московської олігархії. Чи дикий і хижацький московський імперіялізм, який сотки років ширив лише руїну, поневолення і визиск всюди, куди сягала зброя московських горд, має перетворитися раптом в добродійну силу ладу, спокою і добробуту лише тому, що він робиться союзником західніх великодержав? З нагоди утворення відділу історії слов'янства при Академії Наук СРСР, писали «Известия», що «визволення балканських слов'ян царською Росією було властиво їх поневоленням». Чи не відноситься це в повній мірі до сучасних московських «оборонців мирних держав Європи»?

Коли політики західніх великодержав заявляють, що ідеологічні противенства між більшовиками та їх противниками для них значіння мати не можуть, вони забувають, що «ідеологія» Кремля на папері ніколи не лишалася. В країні «переможного соціалізму» наука повинна мати завжди конкретне, практичне значіння, як в межах СРСР так і по-за ним. «Ідеологія» московського імперіялізму сама по собі є наскрізь внутрішньою справою самої Московщини, але, на превеликий жаль, для неї самої її властиво найменше призначено. Соціалістично-космополітичну демагогію більшовизму призначено в першу чергу для інтелектуального поневолення чужих націй СРСР; це розуміється західне-європейські демократії обходить дуже мало, бо це відбувається в межах визнаної ними держави, до того-ж визволення кожної нації повинно бути перед усім її власним чином, але ця «ідеологія» мусить мати очевидно дуже реальне значіння для держав сусідок з СРСР, коли ширення її переслідуються, як тяжкий злочин. І в цім відношенні вони належать безумовно до фронту держав, злучених протикомуністичним пактом, але не до противного їм фронту держав. Зрештою це більше, ніж зрозуміло. Нещодавно Мехліс заявив, що СРСР буде так довго загрожений буржуазним оточенням, поки червона армія його не зруйнує. Отже кому мають вірити нещасливі сусідки СРСР, Лондону чи Москві? Мають вони вірити, що червона армія буде їх боронити проти «агресорів», як це твердить Лондон, чи боятися, що вона буде їх нищити, як це загрожує Москва в промові Мехліса та численних інших подібних офіційних заявах? Можна думати, що вони мають скоріше вірити московським погрозам, ніж лондонським обіцянкам, бо тяжко вірити, щоб більшовицький уряд боронив тих, які нищать більшовиків в межах власної держави. Вони матимуть тим більше причин вірити що-до цього не Чемберленові,

а Сталінові і Мехлісові, що при кожнім співробітництві демократичних партій з соціялістами і комуністами, все кермованими фактично з Москви, перемогали завжди ці останні, як це доводять «народні» фронти в різних державах. А чому-ж би мало бути в міжнародних відносинах инакше, ніж в межах поодиноких держав?

До того-ж, коли Московщина жадає абсолютної рівності і взаємності, коротко кажучи потрійного воєнного союзу, вона жадає собі фактично тегемонії в його межах. Бо яка-ж справді може бути взаємність з Московщиною, коли всі «буржуазні» партії в СССР заборонено під загрозою кари смерти, а у Франції та Англії працюють без найменших перешкод партії, кермовані фактично з Кремля? А відносно того, що Кремль працює безоглядно в напрямі псвалення сучасного французького, а особливо англійського уряду, не полишає найменшого сумніву ані перебіг XVIII конгресу, ані ціла совітська преса. Коли-ж сучасна французька та англійська опозиція, що жадає найтіснішого безумовного союзу з Москвою, приїде ще раз до влади, то рішення відносно війни чи миру в Європі може залежати фактично лише від Кремля. Отже, чи треба дивуватися тому, що заходи західних великодержав в напрямі союзу з Москвою викликали найенергійніші приготування до війни у всіх державах, ворожих Московщині? Англійські противники формального союзу з Московщиною аргументували свій спротив тим, що цей союз може мати дуже від'ємний вплив на всі держави, противні своїм ладом большевизму, що не прилучилися ще формально до одної з груп великих держав, а зокрема на Португалію, Іспанію, Югославію, Болгарію, Грецію, Японію та інші. І справді, очевидне зближення західних великодержав з Москвою не лише призвело до формального політичного і мілітарного союзу Німеччини та Італії, а й де-які інші з по-між зазначених держав до зміни їх становища до Англії; тако-ж примусило воно Японію зробити заходи в напрямі поширення протикомуністичного пакту, що може перетворитися у формальний союз з Німеччиною та Італією. І це досить зрозуміло, бо не лише гарантія західних кордонів СССР, а й взагалі кожне порозуміння мілітарного характеру між Москвою та західними великодержавами вносить зміни на користь Московщини у відношенні сил обох противників на Далекому Сході.

«Обороний» характер майбутнього «потрійного союзу» становить ані трохи не міняє не лише тому, що межі між «нападом» і «обороною» в сучасній Європі вже давно стерлися, а й тому, що кожда «оборона» СССР, державним гаслом якого є похід проти «буржуазного оточення», є фактично «нападом» на ближчих і дальших сусідів Московщини. Про моральний бік оборони московського панування над чужими націями СССР, які що-найменше дорівнюють числом самому московському населенню, нема розуміється чого й казати. В «Журналь де Женев» пише президент інтернаціональної протикомуністичної Ліги Теодор Обер

те, що було писано вже два роки тому в «Тризубі» і в женеvськiм «Буа де Пепль», а саме: «Наявнiсть СССР та Комiнтерну є одною з головних причин i постiйною причиною полiтичної, суспiльної i господарської кризи, бо вони загострюють вiдносини по-мiж державами». На цiм наша спiльнiсть думок з п. Обером i кiнчитьс'я, бо вiн пише далi: «Упадок СССР та Комiнтерну покладає i кiнець цiй злочиаснiй акцiї; iх упадок рiвнозначний з вiдродженням нацiональної Росiї, необхідним елементом європейської рiвноваги, з утворенням безмежного ринку; це тако-ж можливiсть працювати по-за боротьбою клас над полiпшенням соцiального ладу».

Саме намагання Антанти в 1919 р. вiдродити «нацiональну Росiю», себ-то панування Московщини над чужими iй нацiями, допровадило до перемоги большевизму над ними, з усіми наслідками, якi мала ця перемога для Європи. Зрештою дотична стаття п. Обера з'явилася в рубрицi «вiльна трибуна», за яку редакцiя газети вiдповiдає лише в дуже обмеженiй мiрi. В його «Протикомуністичнiй Лізі» беруть дiяльну участь москвини, чим i його власне московiфiльство досить з'ясовується. Оскiльки большевизм i кожний союз рiзних держав з ним може явитись безумовним чинником вiйни, таким-же чинником є й кожна промосковська акцiя, бо в справах московського iмперiалiзму «нацiональна Росiя», що обмежується тепер фактно московською еміграцiєю, йде вiрно разом з московським урядом. Поминаючи цiлковиту утопiйнiсть всякого плану вiдбудови старої «нацiональної Росiї», всi основи якої в межах СССР большевики грунтовно знищили, треба найенергiйніше ширити переконання, що не суспiльна, а нацiональна боротьба обертає «країну побiдного соцiалiзму» в пустелю для Європи.

Коли СССР є чинником вiйни i джерелом воєнної небезпеки в Європі, то всi тi, що провадять боротьбу за його розподiл на складовi нацiональнi частини, працюють разом з тим для вдержання миру, тако-ж як i всi тi, якi вважають, що межi СССР є межами «нацiональної Росiї», а навiть, за прикладом п. Обера, говорять про «170 мiлiйонiв росiян», працюють безперечно в напрямi нової воєнної пожежи. Отже для миру працюють поневоленi Москвою нацiї, що борються за свою самостiйнiсть проти Москви, та iх представники в Європі; для вiйни-ж працюють московські емігранти та всi промосковські елементи в усіх державах, незалежно вiд iх суспiльної приналежності.

**Не забудьте в день вiдкриття в Празi Українського Дому
— власного будинку для Музею Визвольної Боротьби України
— 29 червня. надiслати й свiй даток на те наше культурне
огнище на чужинi.**

Дотеперішній перебіг пересправ західніх великодержав з московським урядом, зокрема в Женеві в часі весняної сесії Ліги Націй, справдив найгірші побоювання всіх прихильників мира в Європі, показавши виразно, що ці держави йдуть надто далеко назустріч Кремлю. Бритійська соціалістична та ліберальна преса зазначає, на жаль, дуже слушно, що всі жадання московського уряду відносно заключення пакту фактично буде виконано, що засада «колективної безпеки» зробиться знову поважним чинником європейської політики. При таких обставинах лист голови українського уряду на чужині до британського уряду з протестом і осторогою проти пакту з Московщиною набирає особливої ваги. Поданий пресою Швейцарії та де-яких інших держав, цей лист має не лише поважне засадниче значіння, зазначаючи становище України та інших поневолених націй СРСР в справі пакту європейських великодержав з Московщиною, а й велике національно-політичне значіння для самих українців, кладучи кінець всім можливим сумнівам і хитанням і надаючи виразний напрямок дальшій боротьбі проти московських гнобителів по-за межами СРСР. Конкретне значіння пакту західніх великодержав з Московщиною буде залежати в значній мірі від того, як поставляться до нього інші держави, а передусім ті, що сусідують з СРСР, а відсоток українського населення в де-яких з цих державах досить значний. Правні політичні представники цього населення не залишали ніколи ніякого сумніву, як не залишають вони його й тепер, відносно того, що Московщина все була і лишається надалі найгіршим ворогом української нації, цілком незалежно від тих чи інших відносин, які вдержує Кремль до інших держав.

М. Данько

П'ЯТНАДЦЯТЬ ДЕНЬ МОНТЕРОМ У ВЕЛИКІЙ НІМЕЧЧИНІ

З окупацією мад'ярами Карпатської України настала криза на ринку інтелігентної праці в Чехах. Спричинилось до цього повернення десятків тисяч чеської інтелігенції, що була зайнята в Судетах, на Словаччині й головне на Карпатській Україні. Мені, що працював у Чехах як технічний урядовець і мав призначення від 1 квітня с. р. для праці в лісовому господарстві на Карпатській Україні, в зв'язку з приходом туди раніше непростених господарів, нічого іншого не залишалось, як або чекати в становищі безробітного, поки доля усміхнеться, або рухатись. Звикши до постійного руху, я вибрав останнє.

Привівши до порядку свій «хутір» на Сазаві, залишив «на господарстві» дружину й сина, а сам з першою групою робітників-чехів виїхав до Великої Німеччини для праці, яка тільки попадеться під руки. Приголосився я до групи будівельних робітників з бажанням потрапити на будову шляхів. 26 квітня я вже був у Північній Марці. Понезе в районі, куди

нас було приділено, не було праці на будові доріг, призначили мене разом з іншими на працю в цегляному заводі. Але такий рід праці був аж надто далекий від мого останнього фаху, тому я попросив дати мені щось ближче до шляхів, на яких я звик не лише мандрувати, але й будувати їх.

Моє прохання було виконано й на другий день я працював уже як помічний монтер при монтажі залізного залізничного мосту. Натягнув подаровані мені тут-же одним залізничником монтерські куртку й штани та взявся до праці. Протягом трьох днів мої руки звикли до тяжких кусків заліза, молота й молотка, зубила й пробоя, ключа й клещів, напильників і свердлів. До всього чоловік може звикнути. До праці, коли має силу волі, до мрійництва й бездіяльності з самоупевненості, що доля сама усміхнеться.

Моя спроба звикнути до праці, що не відповідала ані моїй ранзі, ані титулу, була цілком реальна. За мою працю мені платили більше, ніж то було на становищі інженера в Чехах. Отже матеріальне становище для мене було ліпше. Моральне тако-ж. Такого надзвичайно чемного відношення до робітників, як є тут, мені ще не доводилось зустрічати. Сам я був керівником праць і був білою вороною серед чеських керівників в інтелігентному й чемному відношенні до робітників, але тут ця чемність перевищує мою. Хоч праця мала тимчасовий характер (поправка частини мосту) і при цьому було зайнято всього 7 робітників, але для них побудовано буди, де вони можуть переодягатись перед працею, після праці добре помитись в теплій воді, поспідати й в час обіду трохи відпочити та погрітись біля грубки, коли на дворі холодно.

Треба сказати, що такого роду праця є досить тяжка й вимагає, крім фізичної сили, ще певної зручності. Але український інтелігент, який хоче вибороти собі й своїй батьківщині ліпше майбутнє, не мусить того боятись.

Для мене особисто це був певного рода іспит, який продовжувався всього 15 днів. Після цього «доля мені усміхнулась» і я був призначений у фірмі по будові шляхів керівником праць (Baufuehrer'ом).

Загально-ж можна сказати, що у Великій Нівеччині шанують людину (коли вона сама себе шанує) не лише на словах, але на ділі.

Василь Прохода

Itzehoe i. Holstein
21. V. 1939

ЗАБОРОНА В ПОЛЬЩІ

«БЮЛЕТЕНЮ УКРАЇНСЬКОГО ПРЕСОВОГО БЮРА» в ПАРИЖІ

Як повідомляють «Wiadomości Ukraińskie», одібрано дебіт у Польщі виданню нашої Місії в Парижі — «Bulletin du Bureau de Presse Ukrainien».

С В О Ї М Ш Л Я Х О М

(НАРИС УКРАЇНСЬКОЇ СУЧАСНОСТІ)

(П р о д о в ж е н н я)

Цікаво й повчаюче буде навести де-які міркування представника народу, що бореться за свої права, одного вірменського публіциста п. Кочар'яна, який в своїй статті про «Вірменську інтелігенцію в колоніях» з силою ганьбить цей упадок сталих ідейних засад серед молодих вірмен — нової генерації, у яких він помічає, що «матерія цілком полонила дух». Його зауваження торкається не тільки молодій вірменській генерації, воно торкається взагалі нової людської генерації, з окрема і української (про це буде у висновках). Пишучи про своїх молодих компатріотів, автор малює невеселу картину сучасності і його штрихи дуже влучно пророблені. Зазначаючи фактичний розрив між старим поколінням, що виховане на традиціях і на органічному зв'язку з минулим, і новим поколінням, якому цього зв'язку і традиції бракує, автор пише :

«Старі ніяк не можуть зрозуміти нових, у останніх відсутньою є струнка ідеологія. Ця остання, як така, нині взагалі відсутня у людства, зовсім розгубленого в шуканнях більш розумної перебудови соціального життя. В цьому відношенні довоєне покоління куди вище стоїть від повоєнного — воно чесніше і шляхетніше. Вада реклами, що поїдає сучасників, у старих не носила такого характеру. У нових часто виявляються симптоми упадку моралі, що часом доходить до певного зрічення її. При тому вважається допустимими все, що можна безкарно заховати од інших. Вже є звичайним явищем — повна відсутність самозаглиблення й самокритики. Нові ніколи не зостаються у святолюбивій самоті, щоби звести свої рахунки з совістю — цим верховним судією інтелігента, як такого, і громадянина» («Усабер» ч. ч. 20 з 2. , 8 і 9 3. 1932 р.).

Справді така суворя оцінка нового покоління нам не видається незнайомою в нашому, українському, середовищі. Щодня, що хвилини, ми бачимо, як легко піддається наше молоде покоління захватові й запалові (дуже добрі риси, істотні для молоді) і, знаходячися під, так би мовити, температурою афекта й в жадобі ефекта забуває основне в своїй чинності: свій органічний зв'язок з часом і простором, з недавнім минулим (якого дуже часто легкодушно зрікається, або недооцінює), з старшим поколінням (яке, на погляд молодих, здебільшого є нездарями й неуками), з традиціями (які перехоплю-

ються поверхово, без розуміння їхньої глибини й вічної динаміки). Натомість центр ваги переноситься молодими на сучасність, бо, на думку запальних молодиків, історія починається лише з тих чинів, що вони, молоді, провели, тих ідей, що вони кинули. А в тому трагедія не тільки молодого покоління, але цілої нації.

Але вернімося до попереднього окреслення сучасності. Загальна сьогодняшня характеристика стану європейської думки не є весела, незалежно від покоління старого чи молодого, бо оскільки старе покоління — довоєнне — мало і свої хиби й вади, то ці хиби й вади виявилися в десятеро більше на повоєнному — молодому — поколінню.

Бог, чесноти, мораль, лицарськість, закон — оте все, що є регуляторами чинності людей, окремих одиниць і цілих груп, це все уступається перед «Золотим Телям», перед Посадою (з великої літери, як влучно схарактеризував сучасність д-р Ю. Ліпа в «Бою за Українську Літературу».)

Людина, чинник розвитку, носій релігії, творець ідей, охоронитель родини й закону, той дух, що в натхненню шукає пізнання й красу, оті Роланди, Данте, Гамлети, Фаусти, Брандти, Пер Гінти — в минулому давньому і недавньому — сьогодні звелися на роль роботів, функція яких, як і важність їхньої творчості, позначаються фінансовим коефіцієнтом.

Homo homini lupus est. Стара філософська доктрина сьогодні проступає у всьому: у купівлі депутатського чи сенаторського мандату, в ідеях «рівності й братерства», за кими стоять інтереси бавовни в Судані чи торгівля зброєю в Китаю, у принципах рівності рас, лише з маленькою поправкою, що до тої рівності не допущено ні жовтої раси (майже мільярдової), ані чорної, у принципах демократії в особі Комінтерна й большевиків (що своїм «демократизмом» душать цілі народи і на знак «благоденствія» цих народів показують захопленим чужинцям на Україні, замість Тичининих манжет, звичайні банани, як їжу для селян), у засадах прогресу й поступу думки — отих «чудових» досягненнях червоної Іспанії чи в процесах у Москві, у тій Лізі Націй, що, вмираючи, навіть не спроможна вмерти по людськи.

Хто знає, чи не праві були Парацельсій і Нострадамус у своїх передбаченнях що-до майбутнього Європи (і світа)?

Ніколи ще в історії європейської цивілізації не виявлявся так неприкрито, бо навіть цінично, цей матеріалізм, як в останні часи. Боротьба ідей і принципів, що породжені тими ідеями, постійно була. То є тло, на якому вирисовується творчість людська і на якому фіксуються духовні досягнення. Але які не візьмете епохи з цілої історії Європи — не знайдете такого росту матеріалізму, як тепер. Часи Римські — боротьба за ріст Риму — переслідування християн (боротьба двох ідей) — утворили підложжя західної цивілізації. Хрес-

тові Походи (хоч єсть зараз чинники, що оспорюють ідейний підклад цих чинів) все ж мають у наслідках своїх легенди ідейного, чи скорше ідеалістичного характеру. Війни середньовіччя — рухи, що витворили ідеї європейського панування, ідеї зверхности, вибранности певних народів, місійність певної еліти. Феодальна структура і устрій мають позитивні наслідки ще сьогодні у Франції, Англії, Німеччині. Епоха Великих Рсформ — здвигнула середньовічний застій духовний і вдунула свіжого повітря до понурих готичних келій, в яке інквізиція загнала тогочасне суспільство. Доба Французької Революції, а за нею й Наполеона — то вогнені крилаті ідеї, що пролетіли світами, і в найдавших закутках полишили горючі іскри, якими живляться ще й сьогодні де-які групи різних рас на різних континентах.

Але з середини XIX століття уготовлюється благодатний ґрунт для цієї матеріялістичної доктрини під шильдом «рівности й братерства», йде на повний хід підготовка до обесцінення сього, що є святим і дорогим, скидаються обручі моральних засад, лопаються духовні гальми для чинности індивідума (натомісь винайдено гальму Вестінгаузена, але то для потягів, а не для людей). Йде проповідування й навчання новій релігії — соціалізміві, в якому іудео-нівелаторські ідеї йдуть на послугу міжнародньої фінансерії. Гін до матеріялістичної експлуатації всього, що тільки може підпасти під експлуатацію людського духа, — приводить до Великої Війни 1914-1919 р. р., у гарматних вибухах та у смертоносно-му газі якої остаточно гинуть рештки ідеалістичного туману французьких енциклопедистів, німецьких соціалістів, слов'янських «демократів». Замість того приходять на сцену чотирнадцять пунктів Вільсона, рівенство рас (без рівенства), право народів на самоозначення, без признання цього самоозначення, «справедливий» розхват німецьких колоній, «демократизація» міжнароднього життя у Лізі Націй з обов'язуючим пацифізмом і нарешті «комуністичний рай» у Совітах з паюсною ікрою для істеричних графинь та баронес і не малі куртажі для міжнародніх адвокатів і пропаґаторів цього «раю».

Микола Ковальський

(Далі буде)

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

За місяці квітень і травень с. р. поступили такі пожертви: п. Палійчука з Бейруту — 10 фр., ред. «Тризуба» — 300 фр., д-ра В. Бриндзана з Відня — 50 фр., філії Військ. Т-ва у Греноблі — 80 фр., інж. Дм. Андрієвського з Бельгії — 50 фр., Іл. Батрака з Крезю — 10 фр., ред. «Тризуба» — 500 фр., Укр. Громади в Шарлеруа, Бельгія, збірка на академії пам'яті С. Петлюри і Є. Коновальця — фр. 50,65, філії Військового Т-ва в Парижі — збірка на академії пам'яті С. Петлюри — 159 фр., збірка о. прот. І. Бриндзана в Україні. Православній Церкві в Парижі 28 травня — 162,45 фр., Укр. Громадск. Комітету в Омекурі — збірка на академії пам'яті С. Петлюри і Є. Коновальця — 250 фр. На підписний лист в Бібліотеці: Х. Якимчук — 20 фр., І. Рудичів — 50 фр., І. Косенко — 10 фр., п. Захарченко (з Оден-ле-Тішу) — 10 фр., п. Маршєвський з Кнютанжу — 10, п. Червонецький з Гренобля — 10 фр.; п. Б. Бокитько з Англії — 50 фр.

На роковини смерті С. Петлюри склали на Бібліотеку Пан Андрій Лівичський — 400 фр. і Є. і В. Прокоповичі — 100 фр.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Бібліотеки складає глибоку подяку.

За місяці квітень та травень с. р. Бібліотека одержала книги та інші речі від: видавця І. Тиктора із Львова — 2 кн., пані Майбородової з Парижа — великі для потреб канцелярії ножи-

ці, проф. Р. Смаль-Стоцького із Варшави — 2 кн., п. Старицького з Парижа — 1 кн., п. Кужи-ма з Берліна — 1 кн., І. Хмелюка, Париж, — 1 кн., п. Є. Бачинського з Женеви — 1 кн., п. Тулевітрова з Канади — 1 кн., Укр. Наук. Інституту з Варшави — 1 кн., В-ва «Самосвіта» із Львова — 1 кн., п. Є. Вирового з Праги — 1 кн., п. П. Плевако з Парижа — 9 кн., п. С. Гладкого з Парижа — альбом власних мистецьких малюнків та 100 листівок Шевченка, євангеліцького пастора з Голландії о. Dreffelhuif — 2 кн., п. Є. Онацького з Риму — 4 кн., п. Ом. Мельника з Хін — 1 журн., ген.- О. Удовиченка з Парижа — 30 книг та 1 журнал, п. Карабута з Вінніпеґу — 1 кн., п. Кастаньє — 1 кн. і 2 журн., Муз. Вид-ва «Торбан» із Львова — 7 зш. нот., редакції «Тризуба» — 3 кн., п. Ілляшенка з Пйотрокова — 1 кн., В-ва «Світ Дитини», Львів — 2 кн., Укр. Видавничого Інституту із Львова — 1 кн., п. І. Косенка — 1 кн., п. С. Турчина з Буенос Айресу — 1 кн., Вид-ця Ів. Тиктора — 2 кн., Укр. Народного Союзу (Париж) 1 книга, 6 плакатів та відозв з Карпатської України та 8 плакатів з Америки й Канади, п. О. Лугового з Торонто — 1 кн., п. С. Шрамченка з Ченстохови — 2 кн., пані Галини Коваль з Парижа — відзнака, яку носили січовики Карп. України на шапках, п. Каленика Лисюка з Америки — 8 світлин з трагічних днів на Карп. Україні (бої, поготівля до бою, відступ в гори), В-ва «Вістника» із Львова — 2 книги, в-ця І. Тиктора — 2 кн., пані Мл. Липовецької з Італії — 7 кн., п. Є. Бачинського з Женеви — 1 кн., п. Шпаківського з Парижа — 1 зшиток нот, п. П. Біденка з Рівного — 1 кн., Вид-чого Т-ва учнів Рільничого Ліцею в Черниці — 3 кн., ред. «Дніпро» в Коломиї —

1 світлина, п. радника В. Кобринського з Коломиї—5 світлин, Укр. книгарні в Парижі — 4 кн., проф. О. Лотоцького, з Варшави—1 кн., п. П. Стефуранчина — 1 світл., п. І. Вонархи з Гренобля — витинки з газет.

Всім жертводавцям щире спасибі.

— **З життя Української Громади в Тулузі.** 21 травня с. р. відбулися загальні збори Громади, на яких обмірковувалося питання філіяльної структури Громади і зроблено перевибори Управи. До нового складу управи Громади ввійшли: п. Галбін — голова, п. Блаженко — заступник і скарбник, п. Цимбалюк — секретар. До Ревізійної Комсії обрано п. п. Кізіянова і Камашенка.

З життя Музею Визвольної Боротьби України в Празі

— **Архив д-ра І. Мазепи.** Д-р Ісак Мазепа передав до Музею частину свого власного, дуже цінного архиву в числі 712 предметів. Матеріал складається головним чином із книжок (видання 1917-1923 років у Києві, Кам'янці то-що), часописів, головню протоколів засідань тодішніх організацій, групових фотографій, грошових купюр і т. п. Між архівними документами є протоколи «Комітету Охрони Республіки» з березня 1919 року, між газетами того-ж року — окремі числа газет «Червоний прапор», «Україна», «Трудова Громада», «Хвиля», «Народний голос», «Український козак», «Робітнича газета» (винницької редакції), між відозвами та плакатними виданнями — «Універсал Трудового Конгресу», «Декларація Правительства УНР» з 12. IV. 1919 р., тексти окремих законів, прийнятих Трудовим Конгресом або усталених Директорією, військові накази, відозви урядів до народу й до армії, «Відозва Правительства Соборної України» та багато інших.

— **Збірки матеріалів з останніх подій на Карпатській Україні.** Збірка матеріалів з останніх історичних подій на Карпатській Україні в Музеї Визвольної Боротьби України в Празі продовжує поповнюватись. Ред. Б. Бірнбах пожертвував пакунок мад'ярських та мад'яронських лєтючок, знайдених при тілі мад'ярського терориста, що був забитий під час нічного терористичного нападу на терені Карпатської України. Де-які лєтючки прострілені кулею. Разом з тим п. Бірнбах передав агітаційні мапи сходу Європи з цікаво зазначеними політичними кордонами. Інж. І. Янішевський передав боевого наказу Головної Команди в Хусті з дня 15. III. 1939. Член театру «Нова Сцена» передав дві афіші: до вистави 3. I. 1939 р. в Хусті з нагоди ювілею О. Олеся і до вистави «Гайдамаки», призначеної на 14. III. с. р., що вже не відбулася. Інж. М. Россіневич передав бланки «карт впису в члени Організації Народної Оборони Карпатська Січ». П. п. Рябов і Головно передали Музеєві останнє (58) число «Нової Свободи» з 16. III. 1939.

Дирекція Музею Визвольної Боротьби України в Празі дуже просить всіх, хто має, пожертвувати Музеєві для комплекту 56 і 57 числа «Нової Свободи» з 14 і 15 березня цього року.

— **Етнографічні моделі.** Пані Г. Тимошенкова (родж. Яковлева) — з Волині — подарувала Музеєві Визвольної Боротьби України в Празі дві ляльки (діда і бабу) в одіннях волинських поліщуків. Одіння зроблено з оригінального місцевого матеріалу і виконано з незвичайною етнографічною точністю.

— **Дар із Гонконгу в Хінах.** Пан А. Гриневич, що мешкає у Гонгконгу, знайшов там у шведській родині Спиф старі українські документи (голова родини — швед — п. Спиф має дружину з України, уродж. п. О. Гриневич). Документи являються автографами Богдана Хмельницького з 1654 року, Захарія, спис-

копа переяславського з 1701 р. і С. Безбородька (лист до Сави Гриневича, сотника трахтемирівського з 1758 р.). П. А. Гриневич зробив добре читкі фотографії з цих документів і прислав їх до Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

— Приміщення матеріалів українських організацій. Під час останніх подій деякі українські організації, стративши свої помешкання, знайшли для своїх збірок приміщення в Музеї Визвольної Боротьби України в Празі; в тому числі: Кубанський Архів з великим складом, бібліотека та шкільні приладдя школи «Дитячого притулку», частина бібліотеки «Промісвіти» в Празі та інші.

— Пожертви на Музей Визвольної Боротьби України в Празі в зв'язку з подіями останнього часу, на жаль, значно зменшились. Видатки-ж у зв'язку з ку-

півлею дому, ремонтом та переїздом Музею до нового помешкання — дуже великі. Тому Упрва Т-ва «Музей В. Б. У.» звертається до всіх прихильників і жертводавців з гарячим проханням не забувати про Музей В. Б. У. й допомогти здійснити розпочате ним велике діло на честь і славу України.

Грошеві пожертви і тепер поступають з усіх кутків світу, де тільки перебувають українці. Матеріалів-же до Музею В. Б. У. надходить щораз більше.

В останній час одержано: з Української Громади в Шанхаї переслав п. М. Квашенко пожертви, зібрані підчас свята 22 січня в Шанхаї; пожертва від п. Гр. Недобія з Буенос-Айреса (Аргентина) — з нагоди його п'ятидесятиліття; від Спілки Українських Інженерів-Емігрантів у Польщі; від п. В. Зарубія з Вебrevілу (Канада); від українських емігрантів у Лодзі, від земляків з Галичини, Франції, Чехії й Карпатської України.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Літургія св. Василя Великого. Праці Українського Наукового Інституту у Варшаві, том LII—серія перекладів Св. Письма та Богослужбових Книг, книга 3 (український переклад виконаний проф. Михайлом Кобриним, зредагований Укр. Наук. Инст. у Варшаві, ухвалений комісією перекладу Св. Письма та Богослужбових Книг під головуванням Його Блаженства Блаженнішого Діонісія, Митрополита Варшавського і всієї Польщі). Варшава 1939, стор. 50.

— Літургія раніш освячених дарів св. Григорія Двоєслова. Праці Українського Наукового Інституту у Варшаві, том LIII, серія перекладів Св. Письма та Богослужбових книг, книга 4 (так само, як і попередня книжка). Варшава 1939, стор. 30.

— Олександр Лотоцький. Схід і Захід у проблемі української культури. Відбитка з II зшитка місячника «Сьогочасне й минуле», вісник українознавства. Стор. 16. Львів. 1939.

СВЯТО ВІДКРИТТЯ МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРЮТЬБИ УКРАЇНИ В ПРАЗІ У ВЛАСНОМУ ДОМІ

29 червня сього року в Празі чеський одбудеться скромне, але знаменне історичне свято. В цей день Музей Визвольної Боротьби України відчинить двері свого власного «Українського Дому», в якому розміщено на призначених місцях-саях, поко-

ях, у вітринах, на полицях і в скринях — багаті музейні та архивні збірки. Протягом 14-ти літ збирав Музей ці скарби, переходячи їх в принагідних найманих помешканнях. На протязі 6-ти літ Товариство Музею збирало грошеві пожертви на будову власного дому для Музею. Аж тепер тільки многолітні зусилля Товариства й Музею, завдяки участі тисяч і тисяч жертводавців, завершилися повним успіхом: Музей настало розташувався у власному домі. Музей насправді став Музеєм Визвольної Боротьби України!

День відкриття Музею у власному, для Музею улаженому домі дійсно є святом. Святом не тільки для Музею й Товариства, що Музеєм безпосереднє опікується, але й святом для жертводавців, цих найактивніших, найчутливіших, найсвідоміших представників українського громадянства, що своїми добровільними жертвами збагатили Музей збірками та уможливили ці збірки відповідно розмістити у власному домі.

В цей день вони одержують моральне задоволення, бо-ж їхніми жертвами Музей Визвольної Боротьби України придбав свою власну домівку.

Щоб наявно відзначити їхній національної ваги чин та виявити пошану і вдячність Товариства й Музею, Управа Товариства одвела їм переднє місце на святі відкриття Музею, включивши жертводавців до складу почесного комітету свята.

Відкриття Музею Визвольної Боротьби України мусимо відбути урочисто й всенароднє. Тому Управа Товариства звертається до членів Т-ва, теперішніх і майбутніх жертводавців і прихильників, до цілого Українського Громадянства на рідних землях і на чужині з гарячим закликком, запрошуючи прийняти як найчисленнішу участь у святі відкриття Музею своєю особистою присутністю та іншими доступними способами: святочними грошовими дарами, надісланням привітів, музейних та архивних матеріалів, згадкою в пресі то-що.

Хай наше свято стане святом української національної єдності і спільного чину!

Слава Україні!

М. Павлічук
Секретарь

А. Яковлів
Голова

Адреса Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» в Празі: Ukrajinské Museum, Praha-Nusle II, Horymírova 6. Čechy. Deutschland.

Редакція й адміністрація та адреса для звичайної кореспонденції: 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9. Адреса для грошових переказів і рекомендованої кореспонденції: I. RUDICEV. 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9.

Р е д а к т о р — С. Нечай
Le Gérant: M-me Perdrizet